

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

- terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby administracji skarbowej, urzędy skarbowe i celno-skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe);
 - b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasienictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
 - c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) **Do administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych, zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, zarządy dróg);
 - b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
 - c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych, zarządy dróg).
- 5. Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
- 6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach** w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- territorial organs of non-combined government administration (e.g., revenue administration, tax and tax control offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit);
 - b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
 - c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development, Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
 - gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities, public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres, public road boards);
 - b) powiats, i.e., powiat starosts offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
 - c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organisational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards, public road boards).
- 5. Local government appeal councils** are bodies competent for examining, i.e., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.
- 6. Data concerning average wages and salaries** in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (31). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	20	20	20	20	Powiats
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	Cities with powiat status
Gminy	213	213	213	213	Gminas
miejskie	20	20	20	20	urban
miejsko-wiejskie	22	23	27	28	urban-rural
wiejskie	171	170	166	165	rural
Miasta	42	43	47	48	Towns
Miejscowości wiejskie	4251	4047	4042	4039	Rural localities
Sołectwa	3713	3730	3736	3735	Village administrator's offices

Tabl. 2 (32).

GMINY W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS IN 2018

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni ^a Area ^a							
		5,0— —19,9	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9	300,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	213	7	13	58	87	36	7	3	2
Poniżej 2500	6	—	—	3	3	—	—	—	—
Below									
2500— 4999	75	2	2	31	30	9	1	—	—
5000— 7499	69	1	—	14	37	12	5	—	—
7500— 9999	19	—	—	4	9	6	—	—	—
10000— 14999	21	1	—	4	6	5	1	3	1
15000— 19999	10	2	4	—	1	2	—	—	1
20000— 39999	8	1	4	1	—	2	—	—	—
40000— 99999	4	—	3	1	—	—	—	—	—
100000—199999	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	1	—	—	—	—
and more									

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km².^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear.

TABL. 3 (33). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018
As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9	1500,0— —1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	24	3	—	1	1	7	7	4	1
Poniżej 50000	3	—	—	—	—	2	1	—	—
Below									
50000— 74999	10	3	—	—	1	4	2	—	—
75000— 99999	4	—	—	—	—	—	3	1	—
100000— 149999	5	—	—	—	—	1	1	2	1
150000— 199999	1	—	—	—	—	—	—	1	—
200000 i więcej	1	—	—	1	—	—	—	—	—
and more									

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM	3177	98	400	33	TOTAL
w tym kobiety.....	937	23	78	6	of which women

WEDŁUG WIEKU

BY AGE

18—29 lat	137	3	6	—	18—29 years
30—39	583	14	55	6	30—39
40—49	935	31	91	8	40—49
50—59	924	25	134	15	50—59
60 lat i więcej	598	25	114	4	60 and more

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (34). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1029	83	322	31	Tertiary
Policealne i średnie	1337	15	69	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	713	–	7	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	98	–	2	–	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b
BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	211	31	185	4	Managers
Specjaliści	516	40	104	28	Professionals
Technicy i inny średni personel	280	2	21	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	234	12	24	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	333	8	19	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1136	–	36	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	159	–	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	118	–	4	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	104	–	2	–	Elementary occupations
Siły zbrojne	30	1	–	–	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 78; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 78; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (35). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE EMPLOYMENT					
OGÓŁEM	23469	23551	23583	23443	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	7906	7862	7643	7601	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	15515	15633	15886	15789	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	10125	10127	10161	10201	gminas and cities with powiat status
powiaty	3722	3656	3819	3863	powiats
województwo	1668	1850	1906	1725	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in PLN					
OGÓŁEM	3583,33	4198,12	4622,96	4855,05	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4152,54	4535,73	5167,57	5281,86	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3280,54	4019,87	4352,37	4640,61	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	3291,94	4041,51	4398,73	4680,56	gminas and cities with powiat status
powiaty	3062,86	3702,53	4004,16	4191,99	powiats
województwo	3695,09	4528,79	4803,18	5409,53	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 158.
a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158.